

ערכתי בחסדי ה' עלי אני הקטן יוסף חיים אוהב ציון נא לומר דברים בשם אומרם פסח כשר ושמו.

סגולת הימים שבין פורים לפסח

כתב בספר חסד לאברהם למהר"א אזולאי צוק"ל (מעין ב' נהר נ"ז) וז"ל, ושלושים יום קודם פסח הקב"ה עשה לישראל משא פנים ברוב חסדיו ומתחיל להוציא נפשותם מהיכלות הטומאה מעט מעט שיעור חלק א' משלשים בכל לילה באופן שבלי לביעור חמץ כל פושעי ישראל עומדים בפתח היכל החיצון שיעור חלק אחד משלשים משיעור הכמות שהיו נכנסים ליל שלשים ואחד קודם הפסח ובליל פסח אינן נכנסים כלל ועיקר וכולם פטורין ובני חורין וגזירת חכמתו יתברך להיות חירות נפשותם בשלשים יום מעט מעט שלא ירגיש ס"מ כ"כ צער ולא קטרוג ע"כ מספר כתיבת יד עכ"ל. וע"ע בזה להגחיד"א בסופו כסא דוד דרוש כ"ב לשבה"ג (דף צ"ה ע"ב) ובספרו דבש לפי (מערכת ל' אות י"ב) ובמערכת ת' אות ל"ה, ובספרו לב דוד פרק ל', ובמראית העין עמ"ס עדיות (פ"ה מ"ו). וע"ע להרב פלא יועץ ערך פסח מש"כ בזה, ובספר ערבי נחל פרשת שמיני.

סגולה להסתפר בער"ח ניסן שלא יכאב ראשו כל השנה

בלוח דבר בעתו שנת תשס"ה (עמ' תתקנ"ז) כתב וז"ל, מסורת בפי זקני ירושלים ומטו לה בשם הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד שהמסתפר בער"ח ניסן לא יסבול מכאבי ראש כל השנה עכ"ל.

ברכת האילנות סגולה ליראת שמים

בספר שערי ימי הפסח להגר"י טשזנר שער א' פרק ג' אות כ"ד הביא שמרן הסטייפלר זצ"ל אמר לת"ח אחד לאחר שבירך ברכת האילנות שברכה זו מסוגלת ליראת שמים ובספר מעשה חמד ביאר זאת על פי מש"כ בספה"ק שמעלת הברכה היא שיתעורר על ידה ויתבונן בנפלאותיו יתברך איך שמאין נתהוו פריחה וליבלוב ופירות. וע"י אמונה זו יתאמץ ליראה אותו יתברך וכמש"כ הרמב"ם (בפ"ב מהלכות יסודי התורה הלכה ב') וז"ל, והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו ובראויו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול עכ"ל הרמב"ם.

סגולת קריאת פרשת הנשיאים

כתב השל"ה הקדוש במסכת פסחים פרק נר מצוה אות ח' וז"ל, ונראה לע"ד מנהג טוב לקרות בכל יום ויום פרשת הנשיא של זה היום כי כל נשיא ונשיא היה לו סודות גדולות, אשר המשיכו שפע הרוחניות כל אחד לשבטו כל ימי עולם ולא לחנם כתבה התורה כל שבט ושבט ופרטה הקרבן אע"ג שכולם היו שווים והיה ראוי לומר בקיצור וכן זה הנשיא הקריב וכן זה הנשיא הקריב כן, אלא לכל אחד היה לו סודות מיוחדות ובזה הדרך דרך המדרש לבאר לכל נשיא ונשיא טעם אחר ובקריאת הפרשה הוא מעורר קדושת היום וכאשר נהגו הספרדים לומר בכל זמן זמן מזמורים מענינים של יום עכ"ל, וע"ע בענין זה בספר סדר קריאת הנשיא להג"ר צבי מושקוביץ זצ"ל (מעמ' ה' ואילך) מה שהאריך בזה.

סגולת מצות קמחא דפסח להינצל מד' מיתות ב"ד

כתב הגר"א פלאג' צוק"ל בספרו עמודי חיים (עמוד עבודה אות ה' או"ח שט"ז דמהדורא המפוארה אשר יצאה ע"י הישיבה הקדושה ישיבת שובי נפשי תכב"ץ) וז"ל, כתב הרב עבודה ומורה דרך לכן ירא את דבר ה' יתן חטים לעני והעני גם כן ילך לטחון באבנים שוחקות מים ובזה ינצל מסקילה, וע"י האפיה של העני ינצל משריפה, ובשעה שקוטף ינצל מחנק, וע"י עריכת המצות ינצל מהרג וע"כ נאמר וחטיך בצדקה פרוק אפילו החמורות דארבע מיתות יפרוק ע"י צדקה זו זת"ד, וע"ש עוד מה שהאריך בזה הגר"ח פלאג' ע"ד דרוש.

ועוד כתב בספר עבודה ומורה דרך ע"ד רמז דמצת כתוב בתורה חסר ראשי תיבות צ'דקה ת'ציל מ'מות כלומר מי שנתן מצה למי שחסר צדקה כזו תציל ממות לכן אות צדיק באמצע תיבה של מצות לומר שהוא מפריד המות שהוא מ"ם תי"ו הן מת, כלומר אף שחייב מיתה אך באה אות צדיק רמז צדקה שהצדקה מפחד ומציל מהמוות ועיי"ש עוד שהאריך בזה ברמזים נפלאים.

ההשתדלות בעשיית המצה היא סגולה לתיקון החטא הידוע

כתב הגר"ח פלאג'י בספרו חיים לראש ענין עשיית המצה אות ב' וז"ל, מצוה על כל אדם שישתדל בעצמו במצת מצוה ויזרז העוסקים בה ויסייע בעריכתן כדי שיטפל הוא במצוה והוא דבר מסוגל לתיקון הוצאת ז"ל, וכ"כ בספרו גנזי חיים בסופו בקונטרס תשובה מחיים אות י"ג, והגאון המקובל הרה"ג ר' עזריאל מנצור בהקדמת ההגדה חיים בסופו בקונטרס תשובה מחיים אות י"ג, והגאון המקובל בספר אמרי שפר להרב נפתלי אשכנזי דף ק"ח ע"א, וכ"כ החמדת ימים (חלק ג' דף י"ט ע"ד), וכ"כ הרמח"ל קיצור הכוונות בענין פסח וע"ע שם במה שהאריך בענין יגיעת האדם בשאר מצוות וע"ע לידידי וחביבי הרה"ג המופלא ר' אבינועם צבי בספרו שערי מחילה חלק א' סימן י"ד מה שהאריך בזה בטוטו"ד. וראיתי בספר אסרי לגפן למהר"י שינפלד שליט"א שהביא בשם הגר"ח כהן שליט"א שגם המנקים השולחנות והעוסקים במקלות ובשאר ההכנות למצת מצוה מתכפר להם וזהו חידוש נפלא ואכמ"ל יותר.

סגולות חודש ניסן בכלולות

הזמן מוכשר לבקש על פרנסה.

כתב בספר תפארת שלמה מראדמסק (מועדים ע"א רמ"ג) וז"ל, ולזה הזמן גורם בימי הרצון בחודש ניסן להתפלל ג"כ על פרנסה כמ"ש במ"א (על מה דאיתא בברכות ל"ה ע"ב) מה שאמר רבא לתלמידיו לא תתחזון קמאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי כי היכי דלא לטרדן במזוניכו כולא שתא, דלכאורה תמוה כי תלמידיו של רבא לא היו מעובדי אדמה להיות להם טרדות בחדשים הללו בעסקים הללו אך הרמז כי ביומי ניסן ותשרי עת לעשות ולבקש ג"כ על פרנסה שלא יהיה להם טרדות כל השנה.

הקב"ה נותן לנו ישועות בהקפה

כתב בספר אוהב ישראל מאפסא על מה שאומרים ביוצר למוסף החודש בחודש אשר בו ישועות מקיפות ורצ"ל שבו מקיף הקב"ה ישועות לישראל אף אם אינם ראויים וכדאים לכך וכמו שהיה ביציאת מצרים שלא היו ראויים מצד מעשיהם לגאולה וגאלם הקב"ה בזכות התורה שעתידיים לקבל (כמבואר בשמו"ר ג, ד) וכימים ההם בזמן הזה מתעורר מדה זו בחודש זה והקב"ה מקיף הישועה לישראל למען יוכלו לשוב ולהטיב דרכם בלי מונע וע"ע בזה בהגש"פ חלקת יהושוע עמ' ק"ה דברים נפלאים בזה.

לפעול רחמים לכל השנה כולה.

בספר מאור ושמש פרשת בא (עמ' פ"א בדפו"ח) כתב וז"ל, לבעבור שחודש ניסן הוא ראש לכל החדשים כמש"כ בפסוק ראשון הוא לכם לחדשי השנה וכמו שכל אדם הראש הוא העיקר לכל הגוף כך כל חדשי השנה המה נכללים אחר החודש ניסן דכולא בתר רישא גריר ולזאת בחודש ניסן יכולים הצדיקים לפעול רחמים לכל השנה עכ"ל ועי"ש בהערות מש"כ בזה.

לתקן ברית הלשון

כתב בספר מנחם ציון להגרמ"מ מרימנוב זצוק"ל בדרושים לפסח (בעמ' קמ"ב בדפו"ח) וז"ל, וחודש ניסן מיוחד ומסוגל לתקן השיחה וכל סיפורי חודש זה יהיו רק לספר תהלות ה' ולתקן ברית הלשון.

שבת הגדול הוא בחינת יוהכ"פ שאם ישוב בו ימחל לו הקב"ה על עוונותיו

איתא במדרש פליאה והובא בספר בני יששכר האדם שעשה עבירה וחזר בו ועשה תשובה הקב"ה מוחל לו על כל עוונותיו לכך נקרא שבת הגדול. ופירש האדמו"ר ממנוקאטש בספרו שער יששכר (מאמרי חדש ניסן מאמר שבת הגדול אות ט') וז"ל, עוד יש לפרש המדרש הנ"ל עפ"י מה דאיתא בזוה"ק פרשת בא (דף ל"ט ע"ב) דברו אל כל עדת ישראל בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה

לבית אבות. בעשור אמאי בעשור אמר רבי אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא דכתיב ביובלא בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא עכ"ל הזוה"ק עיי"ש במפרשים. עכ"פ הרי רמז בפשוטו שפיר נכון כי שבת הגדול הוא בעשור בניסן (היינו כשיצאו ממצרים חל יום זה בשבת) הוא בחינת בעשור לחודש השביעי הוא יום הכיפורים ע"כ שפיר גם ביום זה שנקבע לדורות זכר ל' ניסן יש לו שייכות "שאם אחד עשה תשובה הקב"ה מוחל לו על כל עוונותיו כמו ליחיד בעשיית ויום הכיפורים שהוא יום מחילה והוא מכפר עם התשובה", ולפי"ז שפיר יש רמז שדורשים הגדולים והצדיקים בשבת הגדול במוסר ותוכחה לעורר לתשובה. ולכאורה לזה הזמן רק בשבת שובה ולא בשבת הגדול שמיוסד הדרשה רק על דיני פסח, ולפי הנ"ל דשבת הגדול הוא בחינת יוהכ"פ שפיר אתי מה שמעורר לתשובה ויבא מחילת עוונות מאיתו ית"ש כנ"ל עכ"ל. – ובנותן טעם להביא כאן מה שהראני עמיתי בתורה הרה"ג ר' אהרון שלו בספר אפוד בד להגאון ר' דוד פראנסייא ז"ל חבר בית דינו של הרב חקרי לב שכתב בדרוש לשבה"ג (דף צ"ז ע"א) וז"ל, ועוד בה דע"י הדרשה בשבה"ג א"א שלא יהיה בכלל הדרשה דברי מוסר ודיני איסור והיתר וזה ודאי הוא כלי כפרה לנו לכל עון ולכל חטאת וכמ"ש במדרש בשעה שהחכם יושב ודורש וכל העם שומעים וכו' ע"ש, וייש"כ על מציאה יקרה זו וע"ע בספר שערי מחילה לידידי הרה"ג ר' אבינועם צבי שליט"א ח"א סימן י' מש"כ בזה.

מים שלנו סגולה לנדודי שינה ולדכאון רוח

באגדה של פסח חלקת יהושוע מביאלא (עמ' נ"ד) כתוב לאמר, ומסופר שפעם נתן סגולה מהמים שלנו לאשה שסבלה מנדודי שינה מחמת דיכאון רוח וציוה שתניח המים בביתה והועיל לה בעזה"י. עכ"ל שם. ואני אבא אחר המלך דיש לטמון זאת ברמ"ז הרומ"ז בפסוק ושאתם מים בששון ממעיני הישועה דע"י שאיבת מים שלנו אפשר להגיע לידי ששון ושמחה ושו"ר עתה בהגדה שם דמנהגו של רבינו החלקת יהושוע היה דלאחר ששאבו המים שלנו היו פוצחים בשירה וריקודים בפסוק ושאתם מים בששון ממעיני הישועה וע"ע בספר פניני החסידות (עמ' ל"א) מה שהביא בענין מים שלנו מתורת המגיד מזלאטשוב ואכמ"ל בזה.

ביעור חמץ

סגולת בדיקת החמץ וביעורו לזרז הגאולה

כתב מרן הרי"ח הטוב בספרו בן איש חיל ח"ג (דהוא לאבה"ג דף פ"ד) וז"ל, ולכן בחדש הזה יש זכות וסנגוריא גדולה על ישראל כי מוכיחים הם שעיקר אהבתם הוא הקב"ה ודוחים אהבת המאכל שהוא החמץ הערב לחיך וכל דברים של חמץ הערבים מפני הקב"ה כי הוא רצונו בזה ומזה יצא סנגוריא גדולה עליהם וע"כ בדיקת החמץ ושריפתו היא תעורר זכות וסנגוריא על הגאולה, וז"ש אור ל"ד רמז לדוד המלך ע"ה שממנו המשיח שמספרו י"ד שיאיר לו בזכות הסנגוריא שבודקין את החמץ.

זמן ביעור חמץ עת רצון

כתב בספר 'בת עין' (פרשת מצורע דרוש לשבת הגדול): "ואפשר לומר שזה ענין ערב פסח בשעה ששית, שאז מתחיל זמן הביעור ז' מדות הרעות, וזמן ביעור לכל הוא, וכשאדם חוזר בתשובה שלמה לפניו יתברך ומבער ומבטל בלבו כל מעשיו הרעים אז הוא עת רצון לפני הבורא ברוך הוא יותר מכל השנה, והבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד.).". לשרוף ביחד את ההושענות בכדי להכרית כל הקליפות

ובספר 'יסוד יוסף' (פרק פ"ה): "זמן שריפת חמץ הוא זמן גרמא לשרוף את כל העבודה זרה הטמונים בלבו של אדם, וזה צריך האדם לכוון בשעת הביעור שנעשה עכשיו ביעור חמץ גמור מהקליפות, ועל כן מנהג ישראל קדושים לשום בדי הושענות על האש ששורפים בו החמץ, והגם כי הטעם פשוט מה שכתבו הפוסקים הואיל ומתעבד בהו מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחרייתא, אמנם יש גם כן טעם פנימי והוא זה, כי הקדוש האר"י ז"ל כתב לעשות חמשה בדי הושענה על שם חמשה גבורות שהשם יתברך ברוך הוא מנהיג בכל העולם, וידוע ומבואר בדברי חכמינו ז"ל דעיקר ביעור וניעור וכריתות הסטרא אחרא הוא בחמשה גבורות שבהם יכרות השם יתברך ב"ה כל הסטרא אחרא לעתיד לבא במהרה בימינו, ועל כן יקח אותה הושענא של חמשה בדים וישימנה על האש ויכוון שכמו כן יתבערו לעתיד לבא כל הקליפות כולם על ידי הגבורות, וכעשן יכלו במהרה בימינו."

המדקדק בחומרות בפסח מאריך ימים

בש"ת מן השמים להג"ר יעקב ממרויש תשובה ע"א נשאל אם הלכה כדברים האומרים דחמץ בפסח במשהו או בנותן טעם והשיב דראוי להחמיר בחמץ בפסח במשהו וסיים וכל המאריך בדקדוקיהם מאריכין לו ימיו ושנותיו עכ"ל.

הנהגת שררה בלילה הזה מכפרת על עוון גאווה

כתב מרן בשולחנו הטהור סימן תע"ב סעי' ב' וז"ל, ויסדר שלחנו יפה בכלים נאים כפי כוחו ויכין מקום מושבו שישב בהסבה דרך חירות ובכה"ח שם ס"ק י"ב כתב וז"ל ומצוה לנהוג שררה בליל פסח ובזה יכופר מה שנהג שררה וגאווה כל השנה ארחות יושר פרק י"א יפ"ל ח"ב אות ב'.
והראני ידידי ועמיתי בתורה ר' אהרון שלו שליט"א מש"כ בענין זה בספר אפוד בד להגאון ר' דוד פראנסיי זצוק"ל (דף צ"ז ע"ב) עיי"ש בארוכה.

סגולה לברך הבנים בליל פסח

בלילה זה בירך יצחק את יעקב כדאיתא בפרי דר"א פרק ל"ב ולכן סגולה לברך הבנים וכ"כ בספר יגש משה (סימן ט') וז"ל, מיהו בליל פסח נכון להדר לברך את הבנים כי אז נתברך יעקב אבינו והזמן מוסגל לזה, ועיין בקונטרס נחלי בינה אות קכ"א שבפסח עונים על כל הבקשות וממלאין משאלות לב כל אחד לטובה ובספר אהל שלמה (דף נ"ה) כתב שהגה"ק בעל תפארת שלמה ז"ל דרכו בקודש היה לומר קודם הסדר תפילות ובקשות שונות והיה אומר רבש"ע הושיע נא שכל החולים יתרפאו רפואה שלימה, וכל הבעלי מומים יתרפאו וכל עמך בית ישראל הצריכים פרנסה יתברכו בפרנסה ובהשפעות טובות וכל הרשעים יחזרו בתשובה שלימה וכל נשמות הצריכים תיקון יהיה להם תיקון ויהיה להם עליה וכדומה מאלו התפילות עכ"ל.

סיבוב הקערה על ראש המסובין סגולה לברכה

כתב מרן הגר"ח פלאג'י בספרו חיים לראש ערך מגיד אות יו"ד וז"ל, כשמגיע למה נשתנה הלילה הזה מגביה הקערה אשר היא סדורה בתוכה המצות וכל הדברים ומסובב על ראש כל אחד ואחד מבני ביתו והוא בידו עד גמר הפסקא כולה ומחזירה למקומה כן נהג עט"ר הרב מר אבי ז"ל וכן נהגתי אחריו.

ונראה לענ"ד לתת טעם כי יען הקערה בכללותה היא רמז לעשרה ספירות לכן כדי שיחול ברכה על ראשם משפע קדושה וברכה מעשר ספירות אנו עושין כסדר הזה וסמוכות לזה מצאתי בזוה"ק סוף ח"ג בתוספת סימן ג' דף ש' ע"ב וז"ל, אמר רבי רחומאי מאי דכתיב וישא אהרון את ידיו אל העם ויברכם למאי טעמא בנשיאות ידיו לברך בברכה אלא דיש באדם עשר אצבעות רמז לעשר ספירות שנחתמו בהם שמים וארץ עכ"ל הזוה"ק, הרי לך בפירוש דנמשך ברכה מעשר ספירות והוא ברור וע"ע מש"כ בספרי הק' גנזי חיים מערכת נ' ד"ה נשיקת יד יע"ש בס"ד עכ"ד הגר"ח פלאג'י, [ובמקו"א הארכנו בענין נשיקת היד בליל שב"ק ובעוד עשר אצבעות]. ועתה מצאתי בספר עלי הדס להגר"ד סטבון שליט"א שהביא שמנהג זה יסודו מדברי הקדמונים הוא רק יצחק אלאחדב זצ"ל תלמיד רבינו יהודא בן הרא"ש שכתב בפירושו להגש"פ הנקרא פסח דורות (דף מ"ה) וז"ל, ומנהג ספרד להגביה הקערה בידו ואומר הא לחמא עניא ונהגו להקיף הקערה סביב ראש הקטנים עכ"ל, וע"ע שם בספר עלי הדס מה שהביא בזה מדברי ג"ע החיד"א בספרו מעגל טוב (דף 62) עי"ש.

קדש

תיקון לחטא אדה"ר

כתב השל"ה הקדוש במסכת פסחים פרק תורה אור (חלק מצה שמורה אות ל"ט) וז"ל, וזהו סוד ארבע כוסות שתקנו רז"ל כנגד ארבע לשונות של גאולה ולא ארבעה ענינים אחרים כי הזוגות של הכוסות הם תיקון לחטאו של אדם הראשון שסחט אשכול ענבים והיה גורם לטעות זוגות דהיינו השניות אבל אלו הם להפך הם סוד ד' אותיות השם הוי"ה שהוא תיקון לפגם אדה"ר כמו שפרשתי למעלה עכ"ל, ומרן הגר"ח פלאג'י בספרו חיים לראש על הגש"פ הביא דברי השל"ה הנ"ל (בחלק בית הכסות אות י"ג) וכתב וז"ל, הא דנשים חייבות בארבע כוסות יש רמז בכתוב ואמרה האשה אמן דהוא נוטריקון א'רבע כוסות מ'גילה נ'רות חנוכה מדרש תלפיות מערכת א' ענף אמן. והנה בזה אל יקשה בענין דאין פוסקין יינות לאשה כדאיתא בכתובות ס"ה ע"א דנפקא מינה חורבא בשתייתה דנראה

ליישב לע"ד דמיין של מצוה אינו יוצא תקלה. ועוד דהיא צריכה יותר לתקן דסחטה ענבי הגפן (ב"ר פרשה י"ט סימן ה') ועיקר השתיה לתיקון אדה"ר כנודע.

כפרה על ד' מיתות ב"ד

כתבהגרי"נ פלאג'י צוק"ל בספרו יפה ללב ח"ג סימן תע"ב ס"ק ב' וז"ל צריך לדחוק עצמו ולשתות לקיים מצות ד' כוסות ובזה ניצול מד' מיתות ב"ד אם נתחייב בהן כי ד' כוסות באים לכפר על ד' מיתות ב"ד כמ"ש הרב עיון יעקב בפרק ערבי פסחים דף כ"ג ע"ג יע"ש.

לבטל מידות רעות

כתב בהגדה של פסח באר מים להמגיד מזאלאזיץ זיע"א דכוס ראשון שהוא חכמה, סגולתו לבטל בו רוח שטות. וכוס שני שהוא בינה, סגולתו לבטל בו רוח זנות. וכוס שלישי שהוא תפארת, סגולתו לבטל בו רוח חמדה רעה. וכוס רביעי שהוא מידת הדין שהיא מלכות, סגולתו לבטל בו רוח חטאה.

ורחץ

סגולה לקדש האכילה

הט"ז באו"ח סימן תע"ג ס"ק ו' הקשה על מה שנוהגים בליל הסדר שנוטלים ידים קודם אכילת הכרפס ולכאורה מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שאין אנו נוהגים ליטול ידים לדבר שטיבולו במשקה ורק הלילה זהירים בזה.

ובספר ארץ צבי למהר"צ פרומר צוק"ל הי"ד (מועדים ע"מ ס"ה) כתב לבאר בזה לפי מה שכתוב בספר יצירה וכתר לו ברית בין עשר אצבעות רגליו והיא ברית מילה ועשר אצבעות ידיו והוא הלשון, והנה כתבו הספרים הקדושים כי בליל פסח יצא הדיבור מהגלות ורמזו זה פה - סח ולכן עיקר המצוה היא אז בפה ולכן אמרו כל המרבה לספר ביצאת מצרים הר"ז משובח ועיקר ההכנה לזה היא ע"י שמטהר ומזכך את לשונו ושב בתשובה על חטא לשון הרע וניבול פה וליצנות ושקר ואז ניטהר הפה ולכן רוחצין את הידים קודם התחלת סיפור יציאת מצרים והוא פועל דמיוני לרמז על נקיין הלשון כאמור דברית הלשון מתייחס לעשר אצבעות ידיו והתחלת סיפור יציאת מצרים הוא באכילת הכרפס וכעין שכתב הב"י בטור חו"מ סימן כ"ה דכשאדם עושה מעשה המורה על רצונו חשוב כאומר להדיא רוצה אני ה"נ מעשה אכילת הכרפס המרמז על ס' רבוא שעבדו בהם במצרים בפרך חשיב כדיבור וסיפור יציאת מצרים ע"כ נוטלים ידים קודם אכילת כרפס.

ועוד הסביר הרב ארץ צבי בטעם הנטילה בטיבולו במשקה בליל הסדר דכל ענין נט"י קודם אכילה משום דילפינן מקרא והתקדשתם והייתם קדושים כמבואר בגמ' ברכות (דף נ"ג ע"ב) והוא ג"כ לטעם זה דגם זה בכלל ברית הלשון לשמור פיו ממאכלות אסורים ושלא לאכול כזולל וסובא וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ו מהלכות ברכות ה"ב) והפמ"ג (או"ח סימן קנ"ח ס"ק א') דזה לאו דאורייתא וקצת סמוכין לזה ממה שאיתא בתנודב"א רבה פרק כ"ו והובא בתוס' כתובות פרק הנושא (דף ק"ד ע"א ד"ה לא) בשם מדרש עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו וגם זה הוא בכלל ברית הלשון לאכול בקדושה, וכבר התבאר קודם דברית הלשון מתייחסת לעשר אצבעות ידיו של האדם ע"כ נוטלים ידים קודם האכילה והוא פועל דמיוני להתקדש באכילה ע"ד שכתוב רחצו היזכו "כי הרחיצה בחיצוניות גורמת גם זיכוך בפנימיות" וכעין זה כתב הרמב"ם (פי"א מהלכות מקוואות הי"ב לענין טבילת מקוה)

כרפס

סגולה לנצחון במלחמה

כתב בספר ארחות חיים לרבי אהרן הכהן מלוניל ז"ל בהלכות פסח אות כ"ה וז"ל, וכרפס קראוהו ז"ל כן זכר לפרך וסבלות, שיש בו אותיות פרך וס', מסבלות, וי"א לפי שהוא נוטריקון כתונת פסים על שם יוסף שהיתה סבת ירידת אבותינו למצרים וי"א עי"ש "שהנושא כרפס במלחמה נוצח" ולה' הישועה הלילה הזה והיא שעמדה לאבותינו ולנו עכ"ל האור"ח, וכ"כ רבינו מנוח בפ"ח מהלכות חמץ ומצה

הלכה ב' ז"ל, לפי שהוא עשב מורה על ניצוח מלחמה וזה לו בסגולה וישראל ניצחו אויביהם (וע"ע בהגדה של פסח מנחת אשר ע"מ ל"ב מה שכתב נפק"מ לדינא בטעם זה) ומהר"ו בסימן קצ"ג כתב יש מי שאומר שאם לא מצא כרפס יקח כרתי וירמוז בזה שיכרתו שונאיו. ומצאתי בספר סימן טוב (ע"מ קל"ה) להג"ר ישי יעקובוביץ שליט"א שהביא רמז נאה לדברי האו"ח הנ"ל על הפסוק וכל קרני רשעים אגדע דקרני בגימטריא כרפס שהכרפס מרמז על נפילת הרשעים. וכן"ל ודפח"ח.

יחץ

מהפך מדת הדין למדת הרחמים

כתב הגאון ר' חיים פלאג'י זצוק"ל בספרו חיים לראש פסקת יחץ אות א' בסופו ז"ל, ומה טוב ומה נעים דמצה זו היא כנגד יצחק וכמו שכתב מרן החיד"א בספרו שמחת הרגל סדר יחץ כי ע"י השבירה יעשה רושם לשבור הגבורה בזכות יצחק "להפך מדת הדין למדת הרחמים". ויתכן לרמוז בדרך סימן בשם יצחק דהוא אותיות יחץ קודם דצריך לאקדומי ברישא היחץ קודם התחלת האגדה כאמור ושם רמז כי כל ההתחלות קשות וצדיקים תחילת יסורין וסופן שלוה.

מגיד

אמירת ההגדה סגולה לבנים

נאמר בתורה (שמות י"ג, ח') והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, וכתב רבינו האור החיים הקדוש עה"פ שם בזה"ל, עוד ירצה באמרו לאמר. להיות שנאמר והגדת לבנך תינח אם יש לו בן אם אין לו בן יהיה פטור תלמוד לומר לאמר שעכ"פ צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו וא"כ למה אמר לבנך. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא היתור. "ואפשר עוד שירמוז באמרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין ויזכהו ה' שיגיד לבנו" נפק"ל מדבריו דאמירת ההגדה היא סגולה לבנים.

וראיתי בספר כסא אליהו להג"ר ישעיה אשר זעליג מרגליות זצוק"ל אות כ"ב שהביא דברי האו"ח הנ"ל וכתב בזה"ל, אחים לעצה זו תלמידי אור שבעת הימים מרן הבעש"ט זי"ע כאשר שמעתי מאמרו"ר ז"ל שאמר בשם קדשם "כאן הבן שואל" שפירושו כאן יפה כח הבן להיות שואל כענין לפני ה' ישפוך שיחו יבקש רחמים ממי שהבנים שלו השקיפה ממעון קדשך וברך בבנים כי בעת ששואלין בהלכות פסח עת רצון הוא כאב את בן ירצה ותפילה של אדם נשמעת בקול רנה וישועה והאב זוכה לבן בנו, ובכח ובעושר ובחכמה ובשנות חיים עכ"ל.

כפרת עוונות

כתב הגר"ח פלאג'י בספרו תורה וחיים מערכת ה' אות ל"ז ז"ל הרב דבש לפי (מערכת ה' אות י"ט) הביא דברי הרב עיר בנימין שהעולם קיים על אמן יהא שמיה רבא מברך שאחרי לימוד האגדה (סוטה מ"ט ע"א) והרי אין הקב"ה חפץ בקילוסן של רשעים (ויקרא רבה פרשה ט"ז אות ד') אלא שבלימוד האגדה נמחלים העוונות (כדאיתא במדרש משלי סימן י') יעו"ש, וא"כ באמירת ההגדה של פסח שעניינה קילוסו ושבתו של מקום מתכפרים העוונות.

אמירת מה נשתנה גורמת פתיחת הלב לתורה

כתב בספר הנפלא ויגד משה להג"ר משה יהודא כ"ץ הי"ד אבד"ק סערדאהעלי (בדק ק"נ ע"א) ז"ל, ראיתי בכתב יד הגאון בעל המחבר ספר שו"ת משנה שכיר שכתב שבספר כורסייא דאליהו ממקובל קדוש בירושלים הביא בשם בעלי מקובלים "דע"י שאילת מה נשתנה גורמין פתיחת הלב לתורה" וע"כ נהגתי בביתי שכל המקובצים אצלי בליל הסדר כל אחד ואחד שואל מה נשתנה ומתפלל שיהיה לו לפתיחת הלב ואחר גמר כל הנאספים גם אני בעצמי אומר מה נשתנה עכ"ל המשנה שכיר, ובהשמטות הספר ויג"מ שם (עמ' רצ"ו) כתב שכן הוא מנהג ווישניץ וגם בני הנכדים שאלו, וכן הוא מנהג גור שכל הבנים והנכדים שאלו זה אחר זה מה נשתנה.

ע"י אמירת ההגדה בקול רם מתקן פגם הברית

כתב רבינו הק' מוהר"ן מברסלב בליקוטי מוהר"ן קמא סימן כ', דע כי כל העונשים ובפרט גלות מצרים היה על פגם הברית כידוע ופגם הברית הוא פגם הדעת בבחינת "וידע אדם" והקול מעורר הדעת ולכן ע"י קול זעקה שעל ידו התגלות הדעת זכו לצאת ממצרים כמש"כ "ונצחק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קולנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו" ובשביל זה צריך לומר את ההגדה בקול רם כי הגאולה היתה ע"י קול בבחינת וישמע את קולנו ובשביל זה נקראת בשם "הגדה" להורות על תיקון הברית בבחינת ויגד לכם את בריתו וע"ע בליקוטי הלכות למוהרנ"ת הלכות פסח הלכה א' וע"ע בספר יפה ללב ח"ב סימן תע"ג ס"ק י'.

גודל סגולת סיפור יציאת מצרים בשמחה בלי עצלות

כתב בספר 'יסוד יוסף' (פרק פ"ה): "דע לך כי מצות עשה מן התורה על כל ישראל, להיות לו לזכרון תמיד כל ימי חייו איזה נס אשר נעשה מאת השם יתברך ברוך הוא ובהגיע יום זה של הנס, מחויב לספר חסדי השם יתברך ברוך הוא לפניו כמו שאמר הכתוב שמות (י"ג, ח') והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, ועל זה באת עלינו המצוה של סיפור יציאת מצרים בכל שנה ובכל דור ודור בליל פסח, וכל האומר שבח ויציאת מצרים והסיפור של ההגדה בחדווה ובשמחה בלי שום לב רגז ובלי עצלות בדמיון משא חס ושלום, אלא בכוונת ושמחת הלב זהו אשר כנפי השכינה פרוסות עליו תמיד להצילו בכל מקומות ובכל דרכים זוכה להעשות לו נסים, אבל מי שההגדה נעשה לו למשא שאומר בעצלות ובלי שמחת הלב אזי אינו זוכה להעשות לו נס כשהוא במקום הסכנה, עד כאן. הזהר בזה, ודי בהתעוררת קיצור הדברים כזה."

סיפור יציאת מצרים מבטל טומאת העמים

כתב רבינו 'החתם סופר' בספרו 'תורת משה' (פרשת צו ושבת הגדול):

הנה במהר"ל לא התיר להשתמש במשכונות של גוים דהוא גזל, חוץ מליל פסח, כמו שכתב במג"א (סי' תע"ב סק"ב), ועמ"ש על זה הטו"ז ביו"ד (סי' ק"כ סק"א), ונראה דכלי סעודה של גוים שאינם ראויים לטבול כי לא קנאם ישראל, רק בתורת גזל משתמש בו, יש בו סכנה וטומאה עצומה של לחמם טמא, ועל כן כששאלו ישראל ממצרים כלים השאילום בשמחה ורוצים להוסיף יותר ממה שמבקשים, אף על גב דאינהו מצרים לא חזו מזלייהו שר שלהם חזי שזה יגרום טומאה לשונאי ישראל וזוהמא רבה, על כן וישאילום. אך תגבורת הקדושה שהשפיע הקדוש ברוך הוא על ישראל בלילה ההוא, אעפ"י שלא היו ראויים מ"מ הקדוש ברוך הוא עשה כך להשלים רצון צדיק אברהם אבינו עליו השלום ואח"כ יצאו ברכוש גדול, על כן השפיע עליהם כל כך עד שנתבטלה הטומאה בתתק"ס בקדושה, כמו בריה שבטילה בתתק"ס לכמה פוסקים (שו"ת רשב"א ח"א סי' רע"א, ואו"ז ע"ז סי' רס"ד). ולכן בכל ליל פסח מותר להשתמש במשכונות של נכרים כי אז מכח גודל התלהבות דסיפור יציאת מצרים לא ישלוט בנו כח הטומאה אעפ"י שלא נטבלו."

שיירי הכוס של שפוך חמתך מסוגל לפרנסה

בספר הלכה של פסח (ח"ב ע"ח שכ"ב) הביא מספר הגדה שלימה שהובא שם מהגש"פ כת"י שכל מי ששותה מכוס ששופכין ממנו לעשר מכות ומה שנשאר ממנו שותהו בתוך הסעודה מובטח לו שלא יהיו מזנותיו של אותה שנה מצומצמים אלא מרווחים בעזה"י.

רחצה

נטילת ידיים כהלכה סגולה לעשירות

כתב מרן בשלחנו הטהור בסימן קנ"ח סעי' ו', אע"פ ששיעורם ברביעית יוסיף ליטול בשפע דאמר רב חסדא אנא משאי מלא חפני מיא ויהבו לו מלא חפנאי טיבותא, וכן איתא בזוה"ק בבראשית (דף פ"ז ע"ב ודף פ"ח ע"א) דנטילת ידיים בהידור היא סגולה לעשירות ועיי"ש בזוה"ק מעשה נפלא שאירע

לאדם שהיה זהיר בנטילת ידים כהלכה והתעשר בעושר גדול והיה עוסק בתורה ונותן פרנסה לעניים כל יום עיי"ש באורך.

והנה בבאר היטב שם ס"ק י"ז כתב בשם השל"ה ז"ל ומ"מ לא יעשה ע"מ להתעשר דהו"ל ע"מ לקבל פרס, אמנם הרב פתח הדביר שם ס"ק י"ב הביא דברי השל"ה והביא בשם מהר"ש פרימו שתיקן קושיית התוס' בר"ה על הא דתניא האומר סלע זו לצדקה ע"מ שיחיה בני הרי זה צדיק גמור וקשה הלא תנן אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס? וניחא ליה להרב ז"ל שיש חלק בין אותם דברים שחייב בהם מדינא ובין אותם דברים אשר יעשה אותם האדם בנדבת לבו כי כאשר חייב אדם בהם מדינא ואינו רשאי שיפטר מהם אסור לעשות לשם שכר דה"ל מיחזי דאי לאו השכר לא הוה עביד להו והיינו מתני' דאל תהיו כעבדים המשמשים את הרב וכו', אבל ההיא דאומר סלע זו לצדקה איירי שכבר נתן כדי שיעורו שחייבתו תורה שלישית השקל לשנה והוא מוסיף על חיובו ע"מ שיחיה וכו', ודאי שפיר עבד אע"ג דמיחזי דאי לא הוה עביד אין כאן עוון דלא בר חיובא הוא ע"ש עכ"ל מהרש"פ.

וכתב הפתה"ד דלפי דבריו גם גבי נטילת ידים אם אחר שנטל שיעור רביעית לשם מצוה דוקא ואח"כ יוסיף על השיעור כדי להתעשר מטעם זה שכתב מהרש"פ שהגם שמעשיו מורים שאם אינו מעשיר אינו מוסיף לל"ב כיון שאינו מחוייב באותה תוספת ודלא כהשל"ה ז"ל. והוסיף הפתה"ד דבזה יתיישב דברי הרב הקדוש בספר מעבר יבוק ח"ג פ"ט דקכ"ג ע"א, שהיה נוהג בעצמו לומר בכל פעם שהיה נוטל ידיו לסעודה רבון כל העולמים מלא ידי מברכותיך ומברכתך יבורך בית עבדך לעולם ברכנו אבינו כולנו ובשעת מעשה, התפילה נשמעת ובפרט בעת התעורות רחמים ברחיצה ע"ש, ולכאורה נראה דמיחזי כמאן דעביד ע"מ לקבל פרס כגון שבשעה שהוא נוטל ידיו שואל מאתו יתברך להתעשר אמנם עפ"י חילוקו של מהרש"פ הנ"ל ניחא שאם השיעור רביעית עושה לשמה ואינו מתפלל אלא בשעה שמוסיף על יתר מרביעית שאינו מחוייב בדבר שפיד דמי עכת"ד הפתה"ד.

וע"ע בספר נימוקי אורח חיים להגה"ק ממונקטאש בסימן קנ"ד סק"ג שכתב לערער על המנהג שנהגו חסידים ואנשי מעשה שאומרים בעת הנטילה מלא ידינו מברכותיך, ולהנ"ל אם נוטלים יותר מרביעית יש להם ע"מ שיסמוכו.

ע"י נטילת ידים זוכה לאמונה

כתב רבינו הק' מוהר"ן מברסלב בליקוטי מוהר"ן סימן צ"א ז"ל, דע כי יש כמה מיני אמונה יש אמונה שהוא רק בלב וכו' והעיקר הוא שצריך להיות לאדם אמונה כ"כ עד שתתפשט בכל האברים ולכן צריך להגביה ידיו בשעת הנטילה כנגד הראש כמש"כ האריז"ל כדי לקבל הקדושה שע"ז ממשיך האמונה בידים.

מוציא מצה

הנה ע"י אכילת מצה זוכה האדם למעלות רבות ונשגבות ואנא עבדא אלקט הסגולות שזוכה האדם ע"י אכילת המצה קמא דמטאי לידאי ואע"פ שהוא לא כסדרן אקוה שיהיה לתועלת ולרצון לפני הלומד.

א. רפואה

איתא בזוה"ק פרשת תצוה (דף קפ"ג ע"ב) דהמצה נקראת מיכלתא דאסוותא היינו מאכל של רפואה ומפשט דברי הזוה"ק משמע דהמצה היא רפואה רוחנית. אמנם בספרים הקדושים מבואר דהמצה היא גם רפואה גשמית וכמו שמצאתי להגר"ח פלאג'י זצוק"ל בספרו חיים לראש (פסקא ב') שביאר את השאלה השנית במה נשתנה דאנו שואלים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה והלילה הזה כולה מצה ופרש דהרי המצה בלבד אינו מתעכל ומזיק לגוף וכמו שאמרו הרופאים ומה"ט קראו רבותינו בזוה"ק מיכלא דאסוותא ושומר מצוה לא ידע דבר רע ואדרבה תחשב לו לרפואה ולהכי בעי למה הלילה הזה כולו מצה, וע"ע למר בריה הגאון ר' אברהם פלאג'י זצוק"ל בספרו וימהר אברהם מערכת מ' אות תשל"ט מש"כ בענין זה.

ועתה מצאתי בס"ד להאדמו"ר ממונקטאש זצוק"ל בספרו שער יששכר (מאמרי חדש ניסן מאמר זמן חירותינו אות ל"ד) שכתב ז"ל, הנה נודע בזוה"ק ענין המצות שהם מיכלא דאסוותא והנה הצדיקים

ובכל העולם החסידים ואנשי מעשה קראו כן להמצות מיכלא דאסוותא באמרם שהוא מסוגל לרפואת הגוף לכל מכאובים וחוליים רח"ל, ולכאורה יפלא דהלא הכוונה נראה בזוה"ק (פ' בא) שם שהיינו רק תיקון ורפואת וטהרת הנפש בא ע"י אכילת המצות בפסח ולא לרפואת הגוף, אולם יש לומר עפ"י הנודע ונתגלה ביותר בימינו כבר ודברנו מזה בחי' ד"ת מה"ק ובכמה דוכתי והוא כמפורש (בירושלמי שבת פ"ד ה"ג) והסיר ה' ממך כל וחולי זה הרעיון כי עיקר המחלות נמשכים ונתהווים ומתפשטים מחולי העצבים (נערוון) והמחשבות המבהילות והמעציבות אכן הבוטח בה' חסד יסובבנו ושמח בחלקו אשר נתן לו השי"ת ואינו מבקש מותרות ואינו חושב על העתידות להרבות הון וכבוד ולחתור חתירות תחת כסא הכבוד אחרים ומצבם ועי"ז עורקין במנוחה וישיג רפואה לכל תחלואיו כאשר יודו גם חכמים הרופאים וע"כ הא בהא תליא כי כאשר ישיג רפואה ממיכלא דאסוותא על הנפש ממילא יתרפא עורקיו ע"י בטחונו ודביקות אמונתו להשי"ת וכנ"ל עי"ז יגיעו גם רפואת הגוף, עכ"ד שם.

ב. משיג אור השכל

כתב הגר"ח פלאג' בספרו חיים לראש על הגש"פ (פסקא מ"ד) וז"ל, בספר צפנת פענח בביאור ההגדה בראש הספר כתב כי עיקר שציוה ה' שיאכלו מצה ולא חמץ כי החמץ מעכב ההשגה והנבואה והשכל על שם מכף מעול וחומץ, והמצה משיג אור השכל ומתבדל מן המורגשות ועי"ז יוכלו להשיג הנבואה במתן תורה ועיי"ש מה שפירש לפי"ז הגר"ח פלאג' דברי המגיד בטוטו"ד.

ג. זוכה למדת הענוה והאחדות.

כתב הגר"ח פלאג' בספרו חיים לראש על הגש"פ (פסקא טו) בשם חז"ל דע"י המצה קונה האדם מידת הענוה ולפי"ז כתב הרב דהנה ע"י מידת הענוה יש אחדות וליכא מחלוקת כדאיתא (בחולין דף ז' ע"א) וכו"כ החיד"א בספרו חומת אנך בכמה דוכתי בשם הרב בן פרת יוסף לזה אתי שפיר הא לחמא עניא די סופי תיבות גימטריא אח"ד לרמוז ד"י המצה שקונה האדם מדת הענוה יזכה לאחדות עכ"ל שם.

ובנותן טעם להביא מש"כ האדמו"ר ממונקטאש בספרו שער יששכר (מאמרי חדש ניסן מאמר אגדתא דפסחא אות י') שכתב לפרש בשם אביו מה שאנו אומרים בהגדה מצה זו שאנו אוכלים על שום מה דהנה המצה רומזת לענוה שהיא נמוכה לא כן החמץ שמגביה עצמו ועולה בנפוח יותר ממה שהוא העיסה בעצמותה בתוכה, וזה יש לפרש על שום "מה" על דרך שאחז"ל (בחולין פ"ט) במשה ואהרן שאמרו ונחנו "מה" שהוא ענוה היותר גדולה היינו שהוא מה ואין לגמרי יותר ממה שאמר דוד תולעת וכו', וזהו מצה זו שאנו אוכלים על שום "מה" היא הענוה שלזה רומזת המצה כנזכר עכ"ד הנפלאים שם.

ד. גופו ונשמתו מתקדשים.

כתב בזוה"ק סדר תצא (דף רפ"ב ע"א בר"מ) דהאדם שאוכל מצה ונזהר מחמץ גופו ונשמתו נעשים קודש והביא לשונו הגר"ח פלאג' בספרו זכירה לחיים (חלק טועמיה חיים אות ז') ולפי"ז ביאר מה שמתחילים הסדר בתיבת קדש לרמוז דבקיזם אלה המצוות אשר נעשה בזאת הלילה נזכה לקדושה יתירה וכיון דנטיר איהו מיצה"ר דמטמא גופו של אדם מבית ומחוץ קאמר עוד ורחץ דיזכה לרחוץ גופו מטומאת צואת עוונותיו ע"י אכילה זו מהטעם האמור עכ"ד.

ה. אכילת מצה מהפכת מידת הדין למידת הרחמים.

כתב הגר"ח פלאג' בספרו זכירה לחיים על הגש"פ פסקא א' וז"ל, נמצא דהמצה בפסח היא באה לסלק הדין מעלינו ולמיעאל בחולקא קדישא דקודשא בריך הוא ולזה תיכף בהכנס הרגל דבו אנו נידונין על התבואה ועלמא אתדן על דינא אנו אומרים הא לחמא עניא דעל ידי המצה זו שאנו אוכלים עתה יתהפך הדין לרחמים.

ו. נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

כתב הרוקח ז"ל דמי שמקיים מצות אכילת מצה כהלכתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ובזה פירש הגר"ח פלאג' זצוק"ל את דברי הפס' שאומרים בהלל ברוכים אתה לה' עושה שמים וארץ סופי תיבות עושה' שמים' וארץ' אותיות מצה, והנה כתב רבינו יעקב בעל הטורים בסדר בראשית בפסוק ותוצא הארץ דמי שכופר ביציאת מצרים כאילו כופר במעשה בראשית לזה את"ש עושה'

שמים' וארץ' סופי תיבות מצה לרמוז דמי שמקיים מצות המצה כהלכתו נחשב לו כאילו עשה שמים וארץ בשותפות עם הקב"ה.

ז. פרנסה

כתב הרב בני יששכר (במאמרי חדש ניסן מאמר ח' אות י"ב) וז"ל, פוסקין מלומר גשם בחג הפסח דהנה גשם הוא פרנסה כדאיתא (בתענית ב' ע"ב) והנה אכילת מצה לחם עוני הוא סגולה לפרנסה כי מאכילת מצוה זו נמשך פרנסה לכל השנה על כן בפסח נידונין על התבואה ועל כן מצ"ה לח"ם ענ"י בגימטריא גש"ם ועי"ש עוד שהאריך בזה, וע"ע במש"כ לפרש עפי"ז האדמו"ר ממונקטאש זצוק"ל בספרו שער יששכר (מאמרי חדש ניסן מאמר אגדתא דפסחא אות ט"ז), ומצאתי בהגש"פ בית אברהם בפירושו פאר אהרון (עמ' י"ז) שכתב וז"ל, כל דצריך ייתי ויפסח כי עכשיו הזמן המוכשר דבפסח נידונין על התבואה (כ"ה ט"ז) ואמרו דפסח נוטריקון שמות הפרנסה פא"י סא"ל חת"ך.

ע"י אכילת מצה זוכים בדין בר"ה

כתב בספר דברי יחזקאל משינאווא עה"פ היום אתם יוצאים בחודש האביב (שמות י"ג, ד) וז"ל, איתא בזוה"ק (פרשת תצוה דף קפ"ג ע"ב) דבזכות מה שישראל אוכלים מצות בפסח ניצולים בדין בר"ה, ויש לרמז זאת בפסוק הזה היום נקרא ר"ה כמ"ש בזוה"ק (פרשת בא דף ל"ב ע"ב) וז"ש היום אתם יוצאים בחודש האביב דהיינו בר"ה אתם יוצאים בדימוס, בחודש האביב בזכות המצה שאוכלים בחודש ניסן בפסח. וע"ע מש"כ בזה אדמו"ר ממונקאטש בספרו שער יששכר (מאמר חדש ניסן מאמר זמן חירותינו באות ט' ובאות ל"ב עי"ש) וע"ע להגר"ח פלאג' בספרו חיים לראש ערך נרצה אות י' שמטעם זה נהג לאכול מהמצות שנאפו לפסח בר"ה עי"ש דבריו.

מרור

סגולה לפרנסה

כתב בספר המדות למוהר"ן מברסלב זיע"א בערך ממון אות ל"ה וז"ל, כזית מרור שאוכלין בפסח מסוגל לפרנסה ובמ"מ שם ממוהרנ"ת כתב מקור לזה מעירובין י"ח ע"ב דאיתא התם ואמר רבי ירמיה בן אלעזר מ"ד והנה עלה זית טרף בפיה אמרה יונה לפני הקב"ה רבונו של עולם יהיו מזונותי מרורין כזית בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ע"י בשר ודם, פירש מרורין כזית רמז לכזית מרור ומזונות רמז לפרסה, והעתיק את כל הנ"ל הגרי"נ פלאג' בספרו יפה ללב ח"ב קונט"א סימן תע"ה סעי' א'.

תיקון לעונן שפיכות דמים

כתב מרן הגר"ח פלאג' זצוק"ל בספרו חיים לראש (פסקא מ"ב) וז"ל, פירש הרב לחמי תודה דף טו"ב ע"א מפני שפרעה חשב להכשיל את ישראל בשלוש עבירות החמורות דהיינו ע"ז וג"ע ושפיכות דמים לכן באו הני תלת דהיינו פסח היה תיקון על עבודה זרה דבדבר שקלקלו שהיו עובדים לצאן בו תקנו, מצה לחם עוני לבטל כח תאות עריות, ומרור גימטריא מו"ת נגד שפיכות דמים עכ"ד.

מרור סגולה למקשה לילד

כתב בספר המדות למוהר"ן מברסלב זצוק"ל ערך קישוי לילד וז"ל גם תתלה על צווארה ממרור הנשאר עכ"ל.

כורך

ע"י הכורך אנו ממשיכים חיים למלכות בית דוד

כתב אדמו"ר ממונקאטש בספרו שער יששכר (מאמר אגדתא דפסחא אות צ"ה) וז"ל, הנה מרור גימטריא מות וצריך להמתיקו ע"י שמשקעו בחרוסת וחרוסת הוא אותיות רות להמתיקו ע"י חס גימטריא חיים כן מבואר באריז"ל, ויש לפרש הענין כי הנה העיקר להמשיך ע"י מעשינו בלילה הזה הגאולה השלימה ב"ב ביאת בן דוד שקראוהו רז"ל בר נפלי הוא בא משנותיו של אדה"ר כנודע ובאמת צריך להיות דוד מלך ישראל חי וקיים בביאת גואל צדק ב"ב והנה רו"ת היא אם המלוכה מלכות בית

דוד וכמש"כ רש"י במלכים עה"פ ויקם כסא לאם המלך היינו רות אמה של מלכות עיי"ש והנה חרוסת
הוא אותיות רות ח"ס. ועל כן צריך להמשיך חיים למלכות בית דוד וז"ש רות ח"ס (גימטריא חיים)
לתת חיים למלכות מבחינת רות ועי"ז יומתק המרור גימטריא מות ויהיה דוד מלך ישראל חי וקיים וגם
כי אז יהיה בלע המות לנצח כנודע ועיי"ש עוד באות צ"ו מש"כ בזה והדברים נפלאים.

שולחן עורך

תיקון על כל האכילות שלא בקדושה מכל שנה

כתב בספר חסד לאברהם (בחיידושים על פסח ד"ה גם הובאו דבריו בהגדת חודש האביב ע"מ קע"ב)
וז"ל, הנה ע"י אכילת מצה נעשה תיקון על כל האכילות שלא בקדושה מכל השנה וזהו שולחן עורך
היינו כי ע"י אכילת מצה יזכה שהשולחן מכל השנה יהיה ערוך לפני ה' וזהו צפון ברך צפון הוא
היצה"ר ואת הצפוני ארחיק מעליכם, ברך הוא הכנעה כמו ויברך הגמלים, וזהו צפון ברך שיוכל
להכניע את היצה"ר בלילה וביום הזה וגם יוכל לזכות בימים אלו להלל נרצה היינו שהשבחים
וההודאות מכל השנה יהיו נרצים למעלה.

ע"י אכילה בקדושה נכנעים כל שונאי ישראל

כתב באגדת חודש האביב (ע"מ ק"צ אות רס"ב בשם הגדת אמרי קודש) וז"ל, בזוה"ק איתא הטעם
מה שמזבח הפנימי נקרא מזבח אע"פ שלא היו מקריבין עליו שום זבח. מפני שע"י מזבח הקטורת היו
נכנעים ונשברים כל שונאי ישראל והתנגדות הקדושה. וממילא כשהשולחן הוא דוגמת מזבח הפנימי
אז ג"כ ע"י האכילה שאוכלים על השולחן בקדושה ובטהרה כראוי נכנעים ונשברים כל שונאי ישראל
והתנגדות הקדושה דוגמת מזבח הפנימי, ויש לומר שזה הענין שאחר האכילה מיד אומרים שפוך
חמתך לפי שבכח האכילה שאכלנו בקדושה ובטהרה וקיימנו המצוות דאורייתא ודרבנן ומנהגי ישראל,
אומות העולם נכנעים ונשברים [בשם מהרי"ד מבעלזא].

ע"י אכילה בקדושה נתקן השכל

כתב רבינו הק' מוהר"ן מברסלב בספרו ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז ע"י אכילה בכשרות כראוי שאוכל
במתינות ואינו אוכל בדרך זולל וסובא עי"ז נתקן השכל ונכנע הכסילות אבל כשאוכל כזולל וסובא עי"ז
מתגבר הכסילות על השכל ועי"ז נחשך אצלו אור הצדיק ואינו יכול לקבל ממנו יראה ואהבה וע"ע בחיי
מוהר"ן סימן תקט"ו.

צפון - סגולות האפיקומן

א. להשקיט הים מזעפו

כתב בספר סגולות ישראל למהר"ם ליפשיץ זצוק"ל בהשמטות הספר עמוד קי"ט אות י"ז וז"ל
להשקיט הים מזעפו קח בידך כמו כזית מצה של פסח מן האפיקומן והשלך לארבע רוחות הספינה
וישקוט הים מזעפו והביא מעשה זה בדוק ומנוסה ועיין מדרש תלפיות ערך אפיקומן וכ"כ הגר"ח
פלאגי' בספרו רפואה וחיים מערכת פרק ח' אות ט"ז וכ"כ בספרו חיים לראש ערך צפון אות ט'.

ב. להינצל מגזלנים

כתב הגר"ח פלאגי' בספרו חיים לראש ערך צפון אות ט' וז"ל יקח מועט מהמצה של האפיקומן וישא
אצלו בחיקו והוא סגולה להנצל מגזלנים ולהבריח הקליפות ממנו כי התרגום של מסה ומריבה מצותא
, קיצור של"ה דף צו ע"א, וכ"כ הגאון ר' יצחק ניסים רחמים פלאגי' בספרו יפה ללב ח"ז הובאו דבריו
בארחות חיים ספינקא סימן תע"ז סעי' א'.

ג. לכבות דליקה

כתב בספר דרך ישרה להגאון ר' ראובן בן אברהם (עמ' רפ"ז הוצאת ישיבת שובי נפשי) יכתוב פסוק
זה ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש ויכתוב על מצות האפיקומן או על ככר לחם שלם וסדר הכתיבה
יהיה כך ויתפלל, יתפלל, תפלל, פלל, לל, ל, משה, שה, ה, אל, ל יקו"ק, הוה, וה, ה', ותשקע, תשקע,

שקע, קע, ע', האש, אש, ש, ויזרוק הלחם לאש, והוא בדוק מכתבי האריז"ל וכ"כ מהרן הגר"ח פלאג'י בספרו רפואה וחיים פרק י"א אות ג'.

ד. למי שניטל ממנו הדיבור

כתב בספר סגולות ישראל מהר"ש ליפשיץ מערכת דיבור אות ה' וז"ל דיבור סגולה מי שנתאלם וניטל ממנו כח הדיבור, רחמנא ליצלן, קח ערבה ישנה ואפיקמן ותכתוש הדק היטב וישים במטעמים וישים בפיו כ"כ בספר ילקוט משה.

ה. סגולה לבנים

בספר אמרי נועם להגה"ק ר' מאיר הורוויץ מדיז'קוב במאמריו לפסח אות פ"ז וז"ל או יש לרמז מה שאומרים צדיקים אשר אפיקומן. סגולה לבנים על פי דברי המדרש אשר פרעה אמר פן ירבה ורוח הקודש משיבו כן ירבה (ועיין בזה"ק ח"ב דף יח) ותיבות כ"ן ירב"ה עולה אפיקומן.

ו. סגולה לרפואה

כתב בספר מאור ושמש (ע"מ של"ז) וז"ל אפיקומן גימטריא רפ"א שירוד על ידי זה רפואה שלימה לכל חולי ישראל.

ז. מסוגל לפרנסה

כתב באגדה של פסח טוב דברך להג"ר שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוי באות ר"ז וז"ל, או יאמר טעם לסגולה להשאיר מן האפיקומן לכל השנה דהנה יעקב אבינו לקח ברכת יצחק מעשיו וכתוב בא אחיך במרמה ויקח ברכתך ופירש הגה"ק מהר"מ מרימאנאו דתיבת במרמ"ה בגימטריא אפיקומן ויובן לפי"ז שהאפיקומן מסוגל לפרנסה שהרי יעקב קיבל ע"י זה הברכות ולכן משאירין מן האפיקומן לכל השנה שתהיה הברכה שרויה בביתנו, וגם מטעם זה מצפינים אותו כי מצפון זהב יאתה (איוב ל"ז, כ"ב), ואמרו חז"ל (ב"ב כ"ה ע"ב) הרוצה להעשיר יצפין, וממילא הוא מסוגל לפרנסה וגם מטעם זה נקרא האפיקומן צפון וכ"כ הגאון אדמו"ר ממונקטאש בספרו שער יששכר (מאמר חדש ניסן מאמר אגדתא דפסחא אות ו') דאפיקומן סגולה לפרנסה בסוד אפיקו - מן שהוא מזון ופרוסה.

ח. סגולה למעוברת שיעבור עיבורה בשלום

כתב בספר רפאל המלאך ערך מעוברת וז"ל, סגולה למעוברת להישמר מכל רע תיקח ג' אלמוגים אדומים טובים ויפים שלא יהיו מנוקבים וחתית מצה שמורה שנשארה מן האפיקומן ומעט מלח כל זה תשים בכיס של פשתן ותקשור הכיס בכתונת שלה ותישא זאת עליה כל זמן עיבורה ותלד בשלום, וכ"כ בספר גילת זהב (עמ' ק"ד אות תקל"ה).

ט. סגולה מפני עין הרע

כתב בספר שמחת ציון (קנדה תשס"ח עמ' מ"ו) בשם הרב גמליאל בן פדאצור וז"ל כדי להגן על עצמו מעין הרע יש שישא עוגה מפסח שנקרא אפיקומן בחיקו ועי"ש שכן נהגו יהודי מרוקו.

י. מסוגל לשמירה מעכברים

בספר אמרי דבש מסופר שפעם אחת בא אחד לפני הרה"ק ר' נפתלי מראצפערט זיע"א והיה מתאונן על הני עכברי רשיעי שבאו ונתרבו בביתו והם אוכלים ומפסידים לו את הכל וכל פעולה שעשה נגדם לא הועיל כלום, וציוה עליוה רה"ק ליתן להם לאכול אפיקומן ועי"ז יחדלו לאכול ולהפסיד לו כי אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן ואסור לאכול אחריו וכן עשה והרפו ממנו העכברים.

זרוע סגולה לשמירה

כתב הגר"ח פלאג'י זצוק"ל בספרו חיים לראש (מערכת סידור הקערה אות ג') וז"ל, ואם שכח מערב פסח לצלות הזרוע יותר טוב שיקח מעט בשר מבושלת מאשר נמצא דומה לזרוע ויסמוך על סברת האומרים דתהיה מבושלת ולא יאכלנו כיון שנהגנו שלא לאכול כי אם לתלות הזרוע צלי על גבי פתח הבית זכר לדם קרבן פסח שנתנו על המשקוף ועל שתי המזוזות והוא שמירה לבית עכ"ל.

הזרוע סגולה לזיווג

בספר עצה ותושיה (עמ' רכ"ג) כתב ז"ל, קבלה מפי רבי אליהו לופייאן כי משפחה המעונינת שאחד מבניה יתארס במהרה, אחד מבני המשפחה יניח בחוה"מ פסח את הזרוע שהיה מונח על השולחן לליל הסדר בתוך הכוס הימני של החליפה של הבחור הרווק ללא ידיעתו וכאשר הרווק ילבש את חליפתו ויגלה את הזרוע בכיסו מובטח לו שעד חג הפסח הבא הוא יהיה מאורס עכ"ל, וכן שמעתי מפי ידידי הרה"ג ר' ברוך סימן טוב שליט"א ראש כולל נתיב בנימין שסגולה זו מפורסמת בשם הגר"א לופייאן זצ"ל.

מים אחרונים

סגולה לאריכות ימים ולעשירות

בספר הליכות שלמה (ע"מ שי"א בארחות הלכה הערה 382) עמד מדוע לא נזכר בסדר קדש ורחץ וכו' נטילת מים אחרונים כדרך שנזכרו ב' הנטילות הקודמות דרחץ ורחצה, וכתב ליישב דנראה דהוא משום דס"ל לבעל סימנים אלו [שנזכרו במחזור ויטרי הלכות פסח סימן ס"ה על שם רש"י וי"א שהוא מרבינו שמואל מפלייזא מבעלי התוס'] דעיקר הטעם לנטילת מים אחרונים הוא משום מלח סדומית ולכן ס"ל דאנו שאין לנו מלח סדומית א"צ ליטול וכמו שכתבו התוס' והובא בשו"ע סימן קפ"א סעי' י'.

ועוד אפ"ל דס"ל כהרמ"א בסימן תע"ה סעי' א' דאין לטבול המצה במלח בליל פסח דפת נקיה א"צ מלח ולא סבר כהרמב"ם דיש לחוש למלח שבשאר המאכלים, אכן בפיוט אלהי הרוחות שבשבת הגדול שסידר רבינו יוסף טוב עלם הזכיר גם נטילת מים אחרונים והיינו משום דס"ל כאחד מהטעמים האחרים לנטילת מים אחרונים [עיין טוב"י סימן קפ"א וב"ח שם] ולדידן בודאי יש ליזהר בכך עכ"ל הגרשז"א זצ"ל.

ובהוספות שם כתבו דרגיל היה רבינו לעורר על כך דכיון שרגילים בליל פסח לנהוג ע"פ סימני קדש ורחץ וכו' עלולים לשכוח מנטילת מים אחרונים ויש ליזהר בדבר עכ"ל.

ומצאתי שכבר עמד בקושיא זו מדוע לא הזכיר הפייט ליטול ידיו למים אחרונים בשו"ת שיח יצחק ווייס הי"ד בחלק או"ח סימן ר"כ ונשאר בצ"ע בזה עיי"ש.

ויש להוסיף כאן מה שכתב הגאון ר' שבתי ליפשיץ זצ"ל בספרו סגולות ישראל מערכת מ' אות ל"ד וז"ל שם, מים אחרונים כתב בספר חרדים בשם המרדכי דסגולת מים אחרונים למי שזהיר בהם הוא סגולה לאריכות ימים עיי"ש.

ויש עוד להוסיף בזה מש"כ בספר קב הישר פרק י"ג וז"ל, והנה מצינו בגמ' דאמר רב אשי אנא משאי מלא ידאי מיא ונתן לי מלא חפנאי טיבואא פירוש בשביל שהיה נותן כלי מלא על ידיו "הן במים ראשונים והן במים אחרונים" ולכן הקב"ה מילא ביתו בטובה ועשירות כי רב אשי עשיר גדול היה ועיי"ש עוד מה שהאריך בזה, ונפק"ל מדבריו דסגולת נטילת מים אחרונים שיזכה לעשירות.

ברך

ברכת המזון בשמחה ובכוונה סגולה לעשירות

כתב בספר החינוך מצוה ת"ל וז"ל, כך מקובל אני מרבתי ישמרם אל שכל הזהיר בברהמ"ז מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו עכ"ל, ומרן הגר"ח פלאג'י בספרו חיים לראש ערך ברך אות ג' כתב וז"ל, וכתבו בעלי המוסר דהאומר ברהמ"ז בנעימה ובשמחה בדוק ומנוסה דמובטח לו שלא יהיה לו דוחק הפרנסה ויהיו מזונותיו בריוח עכ"ל, ואיתא בזוה"ק פרשת ויקהל דף ר"ח ע"א בזה"ל, מאן דמברך לקודשא בריך הוא מגו שבעא בעי לכונא לביה ולשואא רעותיה בחדוה ולא ישתכח עציב אלא דיברך בחדוה, וכתב ג"ע החיד"א בהגהותיו שם וז"ל, ולכוון רצונו בשמחה ולא יהיה עצב בשעת ברהמ"ז כי העצבות מצד הקליפה והשמחה היא מצד הקדושה ולכן יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם כמ"ש לקמיה גודל שכרו גם בעוה"ב הרשב"ב, והוסיף הגחיד"א על דברי הרשב"ב דלפי"ז יתפרש מה דנאמר (במשלי י') ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, פירוש ברכת ה' כברהמ"ז שהיא דאורייתא דוקא תהיה תיקונה בשמחה

לברך השכינה היא מלכות, תעשיר למברך כי בזה מסלק אחיזת הס"א ולא יוסיף עצב ס"א עמה, וע"ע במש"כ בזה בשו"ת עטרת פז ח"א עמ' שס"ז מה שפלפל בדברי הגחיד"א הנ"ל.

המברך ברהמ"ז בכונה לא שולט בו לא שצף ולא קצף

כתב הב"ח (בסימן קפ"ה סעיף ב) למה אין אות פ' פשוטה בברכת המזון לפי שכל מי שמברך ברהמ"ז בכונה לא שולט בו לא שצף ולא קצף ועוד כתב בספר קב הישר פ"ז מי שברך ברהמ"ז בכונה יזכה לשמוע לעתיד לבוא ברהמ"ז מדוד המלך כשיעשה הקב"ה סעודה לצדיקים.

הלל

סגולה שיעשו לו עוד ניסים

כתב הגר"ח פלאג' בספרו חיים לראש בסדר ההלל עה"פ אורך כי עניתני ותהי לי לישועה וז"ל, נראה לענ"ד שיובן עם מש"כ הרב שמע יעקב סדר בשלח בכונת רז"ל בגמ' בברכות (נ"ד ע"ב) ארבעה צריכים להודות דנקט צריכים כי ע"י שנותנים הודאה על נס יוסיף ה' שנית ידו להושיעם יעש"ב, וזהו אומרו אורך כי עניתני על מה שעבר וההודאה עצמה היא לי לישועה לפעם אחרת שיעשה עמי נס כבראשונה כשם שענה אותי ביום צרתי כן על העתיד צוה ישועות עכ"ל, והקדמה זו הביאה גם הגר"ח בספרו דבש לפי (מערכת ה' אות ז') וז"ל, הודאה אמרו רז"ל כי המודה לה' על נס שנעשה לו הקב"ה מצילו מצרה אחרת וזה פירוש הפסוק כי חמת אדם תודך דכאשר הציל ה' האדם מחימה וצרה שבאה לו והוא מודה אליו יתברך וזהו תודך, אז שארית חימות תחגור היינו שארית הכעס תתעכב מלשון חגירת צפורן שינצלו מצרות אחרות, ועוד פירש בזה הפסוק זובח תודה יכבדני ואראנו בישע אלוקים, היינו זובח תודה המודה על נס שנעשה לו ומכבד בזה את הקב"ה, ושם דרך הוא סולל לעצמו דרך שאראנו בישע אלוקים דנעשה לו עוד ניסים, והגר"א פלאג' בספרו וימהר אברהם מערכת ה' אות נ"ט פירש בזה הפסוקים בתהילים מ' בשרתי צדק בקהל רב וכו' ותשועתך. וכו', ועי"ז לא תכלה רחמין ממני חסדך ואמיתך תמיד יצרוני והיינו שאם אדם מבשר הניסים שנעשו לו ומודה לה' אז יזכה דחסדו ואמיתו של הקב"ה תמיד ישמרוהו וק"ל. ועתה מצאתי בספר כסא רחמים להרה"ג ר' רחמים מזוז (ירושלים תש"נ) שכתב (בפרק ס') עה"פ נתת ליראיך נס להתנוסס וז"ל, אפשר במ"ש הרב קן ציפור (דף רי"ח) וז"ל, אמרו רז"ל המודה על נס שנעשה לו זוכה שעושים לו נס אחר, וזהו שאמר נתת ליראיך נס להתנוסס, שעשית עמנו ניסים להתנוסס ודאי זוכים ליעשות להם עוד ניסים עכ"ל.

אמירת חד גדיא לחש לעין הרע

כתב בספר 'חמרא טבא' (ע"מ קי"ט): "בליל פסח כשהגיע הרב זצוק"ל לאמירת חד גדיא, אמר לי אשר שמע מזקיני הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדזיקוב שהיה עם אביו הרב מראפשיץ בפסח בלובלין, כשהגיע הרבי לסוף ההגדה לאמירת חד גדיא, שאל הרבי להחברייא מה זה שאחר עריכת הסדר הקדוש הזה ואמירת ההגדה סדרו לומר זה הפיוט חד גדיא, וכמובן שכולם שתקו וחכו לשמוע מהרבי דברות קדשו מה שיאמר בזה. ופתח הרבי ואמר דעו כי המלאכים רואים למעלה את הנחת רוח לקוב"ה והאורות הגדולים מהעריכת הסדר ואמירת ההגדה של בני ישראל קבוצי מטה בעולם הזה, ומחמת שהם אינם יכולים לעשות כזאת, לכן הם מביטים עלינו בקנאה גדולה שמקנאים אותנו מאד בזה הלילה ויש לפחד שלא ישלטו חס ושלום על ישראל עין הרע מהבטת המלאכים עלינו, מרוב קנאה בנו, ולכן סדרו הקדמונים זה הפיוט חד גדיא שהוא לחש לעין הרע נגד המלאכים."

נרצה

הוא סימן למחילת העוונות

בהגדת חודש האביב מהגאון החסיד המפורסם ר' אשר אנשיל כ"ץ זצוק"ל הי"ד (עמ' רל"ג) כתב וז"ל, יש לפרש עפ"י מש"כ במדרש שוחר טוב פרק י"ח כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה בידוע שמוחלין לו על כל עוונותיו ונעשה בריה חדשה, וישראל כשנעשה להם נס ואמרו שירה נמחלו להם כל עוונותיהם שנאמר ויסע משה את ישראל מים סוף שהסיען מהחטאים שלהם וכו' וכן אתה מוצא בימי דבורה

וברק שנעשה להם נס ואמרו שירה שנאמר ותשר דבורה ומנין שנמחל להם דסמיך בתר שירתא ויעשו בני הרע בעיני ה' א"ר אבהו בשם ר' אבא בכ"מ כתיב ויוסיפו בני לעשות הרע ואחר שירת דבורה כתוב ויעשו בני הרע תחילת עשייה, והיכן הוא מה שעשו לשעבר אלא מחל להן הקב"ה בשעה שאמרו שירה וכן אתה מוצא בדוד שנעשה לו נס ואמר שירה וכו' עכ"ל המדרש.

והנה בליל פסח אחר שישראל אמרו שירה לפני הקב"ה על הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו ולנו ממילא נמחלו עונותיהם כנ"ל ע"כ אומרים לבסוף נרצה דוגמת מה שנאמר בישעיה מ' נרצה עוונה. וע"ע בענין זה דמי שנעשה לו נס ואמר שירה מוחלין על כל עוונותיו לידידי הרה"ג ר' אבינועם צבי שליט"א בספרו שערי מחילה ח"ג סימן כ"ה מש"כ בזה.

מבקשים ממשה רבינו שיעלה לפני הקב"ה כל מצוות הלילה

בהגדת חודש האביב (עמ' רל"ה) כתב וז"ל, מה שאומרים בגמר הסדר נרצה, כיון שמה שזכינו לקיום המצוות של הלילה הזה היה בכח משה רבינו ע"ה שערזר וסייע לנו ולכן אנו מבקשים שהוא יעזור לנו גם להעלות לפני אדון הכל את כל המצוות שקיימנו ויהיו מרוצים לו יתברך וישלח לנו את הגאולה השלימה בקרוב שתהיה ג"כ ע"י משה רבינו כדאיתא בזו"ח פרשת בראשית, ואור החיים הקדוש פרשת תצוה ורמז לדבר דנרצה בגימטריא משה עכ"ל.

[ואגב למה לא הזכר שם משה בהגדה של פסח עיין לידידי הרה"ג המופלא בקי בפרדסה של תורה ר' דוד ברדא שליט"א בשו"ת רביד הזהב ח"א סימן כ"ג עיי"ש דברים נפלאים.]

שיר השירים

סגולה לרפואה

כתב במחזור ויטרי שאומרים שיר השירים בפסח מכיון שהוא מדבר מגאולת מצרים, שנאמר לסוסתי ברכבי פרעה וגו' וכל הענין מדבר מארבע גלויות למבין ובספר שיחות הר"ן למוהר"ן מברסלב זצוק"ל אות רמ"ג כתב וז"ל, צוה לאחד שהיה אצלו חולה בתוך ביתו שיקום קודם אור היום ויאמר שיר השירים כולו שכל הרפואות שבעולם כלולים בשיר השירים, וכן היה שתיכף היה שינוי לחולה וכן חזר לאיתנו עכ"ל, וכ"כ בספר מעם לועז על שיר השירים עמ' י' שמקובל מזקני ירושלים שקריאת שיר השירים סגולה לרפואה כשמבקשים על החולה.

כוסו של אליהו סגולה לרפואה

בספר זכור לאברהם הובא מעשה שכ"ק אדמו"ר מתולדות אהרון זצ"ל סיפר שאחד מחסידי הגה"ק מבלאזשוב זי"ע שהיה דר בעיר ריישא, ושמו ר' מאיר גולדברג חלה ל"ע במחלה הידועה רח"ל ושכב על ערש דוי במצב רע קרוב לגסיסה רח"ל, והיה אז סמוך לפסח ובליל פסח הראשון אחר הסדר חלם אודותיו איש אחד שהגה"ק מבלאזשוב צוה לו שיאמר לחסיד הנ"ל הזקוק לרפואה שישתה מכוסו של אליהו ויהיה לו רפואה וכן עשה, והחסיד שתה מכוס של אליהו ובלילה השני כבר הוטב לו עד כדי כך שערך בעצמו הסדר כאחד האדם עכ"ל שם, ובענין מעלת כוסו של אליהו עיין לידידי הרה"ג ר' דוד ברדא בשו"ת רביד הזהב ח"א סימן כ"ד מש"כ בזה.

אליהו הנביא בא לבתי ישראל

כתב בספר ספר אמרי נועם על מועדים (פסח אות פ"ח): "מה שאומרים העולם אשר אליהו הנביא בא לכל אחד מישראל בלילה הראשונה של פסח. יש לומר בדרך הלצה קצת, כי כתוב 'ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשונו' (שמות י"א, ז'), כי אמרו ז"ל (ב"ק ס' ע"ב) כלבים בוכים מלאך המות בעיר, כלבים שוחקים אליהו הנביא בעיר. ואז כשהלך המשחת לבית המצרים אז בא אליהו אל בני ישראל, על כן הוכרחו הכלבים אז לשתוק, כי לא יכלו לא לבכותו לא לשחוק. ולזה הרמז ולא יתן ה'משחת לבוא אל ראשי תיבות אליהו".

חול המועד

המכבד את חול המועל יזכה לשפע בכפליים.

כתב רבינו השדי חמד (במערכת חול המועל אסיפת דינים אות ז') וז"ל וכבר הביא מעשה זה רבינו מוהר"י אבן מיגאש בתשובתו הנזכרת להוכיח ממנו כי הירא ובוטח בהשם יתעלה שכרו כפול בעוה"ז מלבד רב טוב הצפון לו לעוה"ב וכן הדבר במכבד את המועדות כלומר חולו של מועד ומוציא הוצאות להתענג בהם באכילה ושתייה לשם שמים זוכה בכפליים כמו שכתבו בשם רבינו האריז"ל כי אותות מועד אות ראשונה מ' שמספרה ארבעים ישאר שאר האותיות שהם ועד עולות במספר שמונים לרמז שהמוציא ארבעים לכבוד המועד יתברך וימצא שמונים.

שביעי של פסח

מסוגל לפרנסה

כתב הגאון האדמו"ר ממונקטאש זצוק"ל בספרו שער יששכר (מאמר חדש ניסן מאמר שפת הים אות י"ט) וז"ל, היום הוא זמן קריעת ים סוף והוא זמן השפעת פרנסה בכח ביזת הים כמקובל בידינו מצדיקים ז"ל וכן מבואר בספרים ע"כ רמז שפיר בהלל הגדול "לגוזר ים סוף לגזרים" הוא שם מלאך מהגביאל"ל שהוא בג"ה הוי"ה אדנות כמו שהוא הכונה באז ישיר כי א"ז גי' ח' אותיות משילוב הוי"ה אדנות הנז' עיי"ש בסיפור, וגם הוא מהגביאל"ל בגימטריא פא"י שהוא שם הפרנסה ר"ת פותח את ידך כנודע היינו שנמשך מגוזר ים לגזרים ביזת הים פרנסה בהרחבה וכל טוב.

מסוגל לכל הישועות

כתב האדמו"ר הנ"ל (במאמר חדש ניסן מאמר שפת הים אות כ"ו) וז"ל, ואתה הרם את מטך ונטה את ידך ובקעהו עפ"י דברי המד"ר (פרשת וישב פרשה פ"ה אות י') מטך זה מלך המשיח כד"א ויצא חטר מגזע ישי וכן מטה עוזך ישלח ה' מציון ועפ"י הנודע בעטרת צבי על הזוה"ק בפרשת בשלח וכדין ויושע ה' ביום ההוא "כי כל הצטרכות ישועה בכלל ובפרט אפשר לפעול בלילה הזאת בעת קריעת ים סוף" שהוא בחינת איילה זו רחמה צר שהיא כורעת לילד כנס"י ובפרט בענין הגאולה השלימה במהרה בימינו בעת חבלי משיח האלו שהוא חבלי לידה דהאי איילתא זו כנסת ישראל וז"ש ואתה הרם את מט"ך וזהו המשיח כנזכר מהמד"ר וישב שיתרומם קרן משיחנו שנקרא מטך, ונטה את ידך על הים ובקעהו בזמן קריעת ים סוף שהוא עת רצון לזה מבחינת עתיקא כנודע עכ"ד.

מסוגל לפרנסה וזיווגים

כתב בספר בית אברהם מסלאנים וז"ל, גם מתעורר ביום זה הענין שצעקו בני ישראל אל ה' והושיעם וקרע להם את הים משום כן הזמן מסוגל מאד שכל אחד יתפלל בענינים שנאמר עליהם קשין כקריעת ים סוף, כגון קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף.

מסוגל להתחזק באמונה בצדיקים

כתב בספר מנחם ציון מרימנאו וז"ל, שמעתי מגדול אחד מתלמידי מורי שאמר בשם רבו שהעת המסוגלת להתחזק באמונה בה' ובצדיקים היא בליל שביעי של פסח ויתחזק עצמו לקשר דעתו ומחשבתו בצדיקים הקדושים לזה הוא תועלת גדול וסגולה אמיתית שביום זה נאמר ויאמינו בה' ובמשה שאמנתם בה' נשלמה ע"י התקשרותם במשה, וע"ע בזה בהגדה של פסח נחלת שדה עמ' תנ"ג מה שהאריך בזה.

סגולת אמירת השירה בשביעי של פסח ובשאר ימות השנה

כתב הגאון זכר דוד (במאמר ג' פרק ל"ב) וז"ל, כתב הרב החסיד בספר חרדים דמי שחטא הרבה וכרוצה לעשות תשובה שלימה יאמר השירה בכוונת הלב ויעלה על ליבו כאילו הוא בעצמו יצא ממצרים ועבר בים והוא תועלת גדול לתיקון מעשיו הוא אחד המדברים שמכפרים העוונות בלי סיגוף. וכ"כ החיד"א בקונטרס ציפורן שמיר (אות כ"ד) וז"ל בזה"ק הפליגו באמירת שירת הים וסודה אחד פסוקי דזמרה שהוא עילוי מאד ונחת רוח לשכינת עוזנו וע"כ צריך לאמרה בשמחה רבה ובנעימה

ויצייר בדעתו כאילו הוא עומד ביבשה בתוך הים והמצריים נטבעים והוא ניצול והוא סגולה לכפרת עוונותיו, וע"כ בספר מנחת אהרן (כלל י"ב סעיף י"א) ובספר זרע אברהם פ"ח ובספר אשל אברהם (דף מ"ח ע"ב) דאמירת השירה בכונה גדולה משלמת הנפש מאד ומכפרים לו על כל עוונותיו וזוכה לאומרה לעתיד לבא ומצילו הקב"ה מכל צרה. וסיים הזכר דוד ואם בכל ימות השנה ראוי לשורר שירת הים בכונה ובנעימה אמור רבנן בכפיל"א ביום הזה שה' עשה עמנו הנס שעברנו ביבשה בתוך הים בזכות האמונה ובזכות המילה ועיי"ש עוד מה שהאריך בזה. וע"ע בספר ארוחת תמיד להגאון ר' שמואל יצחק (עמ' רע"ז הוצאת מכון שובי נפשי)

ספירת העומר

סגולה לאחוז המלח בעומר מועיל לעין הרע ומועיל כמו קמיע

בסידור בית הבחירה להגאון ר' אברהם חמוי זצוק"ל (דף צ"א ע"ב אות ט"ז) וז"ל, סגולה וסוד גדול בלילה הראשונה של ספירת העומר יקח בידו מעט מלח ויקרא עליו מזמור מזמורים אלו שיר המעלות לדוד שמחתי וכו' ומזמור קל"א לא גבה לבי וכו' ומזמור קל"ג הנה מה טוב וכו' ואח"כ יקרא פרשת העומר ככתוב לפניך ויאמר אח"כ תפילה זו יה"ר מלפניך ה' או"א בזכות ספירת העומר אשר ציותנו בתורתך ובזכות שמותיך הקדושים וטהורים היוצאים מהמזמורים הללו היוצאים מראשי תיבות וסופי תיבות ובזכות אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב שיהיה זה המלח לי לשמי פב"פ או לשם מי שירצה ולכל מי שישא המלח הזה עליו יהיה לו למגן וצינה מדבר וממגפה ומעין הרע ומכל דבר רע אכ"ר, ואח"כ יתן המלח בידו ויספור העומר וכן יעשה כל ימי הספירה ויזהר של ישים המלח על הארץ ושיהיה בידו בשעת ברכה ואח"כ יהיה מסוגל הרבה לעין הרע ויועיל כמו קמיע מומחה ופקיע, מספר כתב יד ועיין בשה"ק דבק מא"ח (מערכת ו' אות ט"ז).

מוצאי שביעי של פסח שוטחים שבלים בביתם והוא סגולה לפרנסה

כתב הגר"ח פלאג"י בספרו מועד לכל חי סימן ד' אות מ"ג וז"ל ליל מוצאי פסח נוהגים לשטוח שבלים בביתם ומניחים גם שבולת בראשם משום דבפסח נידונים על התבואה ולסימנא טבא שיהיה שנת שובע ועיי"ש עוד מש"כ בשם הגאון כהנא רבא ר' אליהו הכהן מאיזמיר בספרו אזור אליהו סימן ה' בטעם מנהג זה, וע"ע בשו"ת שער שלמה זורפאה סימן מ"ז שהביא כמה וכמה מנהגים שעושים בלילה זה לסימן טוב שתתחדש עליהם שנה טובה דשנה ורעננה ומתוקה כדבש דומיא שמושחין את המלכים על יד המעיין שתמשיך מלכותם כמי מעיין.